N°. 162. Zondag, 19 September. 1858.

DE 'SGRAVENHAAGSCHE NIEUWSBODE.

Verschijnt des ZONDAGS, WOENSDAGS en VRIJDAGS.
Abonnementsprijs, in de *drie* maanden:
Voor *'s Gravenhage* . . . . *f* 2.50.
Voor de overige Steden des Rijks, franco . . . . - 3.00.

UITGAVE:
Te 's GRAVENHAGE, bij J. A. DE LA VIETER, Drukker en Uitgever,
Torenstraat, wijk D, n°. 422.

PRIJS DER ADVERTENTIEN:
Van 1 tot 5 regels *f* 1.00, met het zegelregt. - Elke regel meer 10 Cents.
Groote letters of vignetten worden naar de plaatsruimte berekend.
Alle *ongefrankeerde toezendingen* worden geweigerd.

De opening van het zitting-jaar 1858—1859 der Wetgevende Magt, die Maandag e. k., op de gewone plegtige wijze, door Z. M. den Koning zal plaats hebben, wekt billijke belangstelling en nu reeds maakt men berekeningen en waagt men zich aan voorspellingen, over het resultaat van de wets-ontwerpen en de plannen van het Ministerie — nu reeds plaatst men den eindpaal van het ministerieël leven van dezen en genen Minister, met of tegen hunnen wensch, ja men noemt zelfs een voormalig Minister, die gereed zou staan om eene verlatene belangrijke portefeuille te aanvaarden.

Dat er meer dan gewone beweging op politiek terrein is, meer zelfs dan door den toestand des oogenbliks schijnbaar wordt geeischt, schijnt zeker, maar dat sommige geruchten zóó na aan hunne verwezenlijking zijn, als gezegd wordt, betwijfelen wij.

De aanspraak van Z. M. den Koning *kan* zeer belangrijk zijn, maar zich ook tot algemeene beschouwingen bepalen. Dat zij echter tot ernstige overwegingen aanleiding gaf, meenen wij te mogen verzekeren, alsmede dat men, ten aanzien van die aanspraak, onder de bestaande omstandigheden, meer dan gewoon gewigt hecht.

Dat het Ministerie, tusschen de verschillende partijen in ernstig gedrang zal komen, is daarenboven gewis geene geheel uit de lucht gegrepen profetie, terwijl het tevens in 't minst niet vreemd zou zijn, als het, in sommige belangrijke zaken, zeer weinig van die homogeniteit vertoont, die, volgens sommigen, de hoofdvoorwaarde is, om te geraken tot den constitutionnelen gelukstaat.

De ultra-liberale partij, zegt men, is toegerust tot een ernstigen strijd, indien hare theoriën geene vervulling vinden in de ministeriële ontwerpen, terwijl men verzekert, dat de gematigd-liberale partij, beter gesloten dan zij te dikwijls was en scherper de grenzen van het terrein, op hetwelk zij zich wil bewegen, getrokken hebbende, niet zoo ligt bij verrassing of door onbestemdheid, over de grenzen zal worden gedrongen.

Ook de koloniale aangelegenheden eischen naauwkeurige overweging en men begrijpt, dat te dien aanzien, meer dan gewone waakzaamheid noodig is. In dit opzigt kan veel op het spel worden gezet, ook als men slechts wenig toegeeft van 't geen door de oppositie wordt gevraagd. Dit wordt door velen begrepen en het is te voorzien, althans te wenschen, dat diensvolgens ook worde gehandeld.

In 't kort, wij zien eene zeer belangrijke zitting en door levendige wrijving van gedachten, door openhartige en cordater uiting van gevoelens over gewigtige Regerings-beginselen, een toestand te gemoet, waarin het duidelijker wordt, wat de verschillende partijen willen en waarin het blijkt, *wie* de kracht heeft om *zijn* standpunt te handhaven.

Buitenlandsche berigten.

Bij een besluit van den Keizer van **Frankrijk**, van 21 April jl., werden de bewoners van het Departement der Noorder-Kusten gemagtigd om te St. Cast een gedenkteeken op te rigten, tot herinnering der aldaar op den 11n September 1758 op de Engelsche troepen behaalde overwinning. Dit gedenkteeken is den 11n dezer maand, in bijzijn der departementale en kerkelijke overheden, ingewijd. Het is uit vrijwillige bijdragen van de ingezetenen bekostigd en bestaat in eene zuil, waarop een windhond, het zinnebeeld van Bretagne, den Britschen luipaard nedervelt. Dit feit geeft aan de Londensche *Times* aanleiding tot aanmerkingen en herinneringen, die geenszins de strekking hebben om het Engelsch-Fransche bondgenootschap te versterken.

Volgens eene onlangs in Frankrijk opgemaakte statistiek der Joodsche Natie, zou het gezamenlijk getal der over den geheelen aardbol verspreide Israëlieten tegenwoordig 4,690,000 bedragen. In Europa maken de Joden een getal uit van 2,451,179 en zij vormen alzoo het 110e gedeelte der geheele bevolking van dit werelddeel.

Een en dertig leden van de congregatie der HH. Harten, bijgenaamd van *Picpus*, vier missionarissen, een catechist en 26 religieuse zusters, hebben zich te Havre ingescheept naar de verschillende overzeesche missiën, die gezegde congregatie met zooveel vrucht bedient. Jammer, dat er voortdurend zoo groot gebrek aan Evangelische werklieden is, anders ware er nog veel meer voor het heil der zielen te doen. Tien dier religieuses zuster begeven zich naar de Sandwich-eilanden. Zij gaan er het eerste klooster harer congregatie stichten, benevens een pensionaat voor de gegoede klasse en eene kostelooze school voor de armen en wilden; met een woord, zij gaan er het moeitevolle werk van het apostolaat op zich nemen. Acht andere zusters begeven zich naar Lima, waar de congregatie der HH. Harten een bloeijend gesticht heeft. Twee Zusters gaan naar Ika, in Peru, eene andere statie dier congregatie en vier naar Chili, om er hare zusters van Valparaiso en Santiago te ondersteunen. De vier missionarissen en de catechist zijn bestemd voor de missiën in de Stille Zuidzee.

Ook in **Engeland** verdwijnen de gevolgen der jongste handels-crisis meer en meer. De voorraad specie der Bank van Engeland groeit bestendig aan en zal, naar men verwacht, in twee of drie weken het bedrag weder bereiken, waartoe hij in de maand Maart jl. gestegen was en hetwelk het hoogste bedrag sedert ruim 5 jaren is. De prijs der Engelsche geconsolideerde Staats-schuld is evenwel nog nagenoeg 1 pCt. lager dan in Mei van dit jaar.

De vice-admiraal Sartorius beveelt in den *Times* ten sterkste eene nieuw uitgevondene soort van oorlogschepen aan, die hij rameischepen noemt. Zoodanig schip zou, volgens dien vlootvoogd, naauwelijks het zesde gedeelte der bemanning van een ander schip van gelijk kaliber vereischen, elken inval op de Britsche eilanden nagenoeg onmogelijk en de zoo kostbare verdedigingswerken op de kusten bijna geheel overtollig maken.

Te Chattam liggen thans 5 linieschepen van 80 tot 120 stukken, 19 fregatten van 20 tot 51 stukken, 17 fregatten van 8 tot 18 stukken en 3 drijvende batterijen, alle behoorende tot de reserve der Engelsche zeemagt. Deze schepen kunnen des noods dadelijk in dienst gesteld worden.

De dagbladen deelen nog vele bijzonderheden, aangaande het vreeselijk ongeluk in de groote muziekzaal te Sheffield, mede. De slagtoffers die terstond bezweken zijn, een meisje van 18 en drie jongelingen van tusschen 20 en 24 jaren, het vijfde lijk werd op de straat, in de nabijheid van het gebouw, gevonden. Is het volgend berigt waar, dan moet de oorzaak der ramp niet aan kwaadwilligheid, maar aan een zamenloop van toevallige omstandigheden worden toegeschreven: Een jong mensch, Greave genaamd, heeft zich bij de politie als den onwillekeurigen bewerker daarvan aangegeven. Hij bevond zich op eene der galerijen en rook eene sterke gazlucht, die uit eene der pijpen scheen te ontsnappen. Om daarvan zeker te zijn ontstak hij een chemischen zwavelstok, naderde daarmede de gazlamp en veroorzaakte zoo doende eene ontploffing, die men voor een pistoolschot hield. Tot bewijs zijner bewering vertoonde hij zijne hand, die werkelijk eenige sporen van verbranding droeg. Het is nogthans opmerkelijk dat geene sporen eener zoodanige ontploffing op de galerij te vinden zijn.

Een bij de *Times* ontvangen schrijven uit Calcutta van den 7n Aug. jl. zegt: „De opstand schijnt allengs uit te sterven. De werkeloosheid der muiters is welligt ten deele toe te schrijven aan de regens, waardoor zij nog meer dan de onzen in hunne bewegingen belemmerd worden, maar hare hoofdoorzaak is blijkbaar in moedeloosheid gelegen. Ieder Cipayer, die in de hand der onzen valt, doet hetzelfde verhaal; hij verklaart dat zijne makkers den strijd voortzetten zonder doel of plan of drijfveer, behalve de zucht om hun leven te redden en om den rijken buit, dien zij behaald hebben, te behouden. De buit is welligt nog de grootste belemmering voor hen. Ieder Cipayer is met goudstukken beladen en daarom maken de landlieden jagt op hem. Naar de voorstelling der spionnen moet de toestand der Cipayers verschrikkelijk zijn; zij kunnen dan ook nog wel lastig voor de onzen zijn, maar politiek gevaar is er van hunnen kant niet meer te vreezen. Zelfs in Oude wordt de staat der zaken gunstiger voor ons."

De toestand te Canton blijft nog voortdurend groote bezorgdheid wekken, getuige wat de volgende brief uit Hong-Kong, van 21 Julij, daarvan zegt:

„Wat thans te Canton voorvalt, geeft ons de maat van de goede trouw der Mandarijnen aan de hand. Zoudt gij gelooven dat de Keizerlijke commissaris Wang, die de Gevolmagtigden te Sou-Tcheou zoo uiterst beleefd behandelde, thans in de provincie Canton decreten uitvaardigt, welke tot moord en roof aanhitsen? En nogthans luidt een daarvan dus: 1°. Wie een hoofd der rebellen, hetzij Engelschman of Franschman, in handen zal kunnen krijgen, zal eene belooning van 5000 piasters ontvangen.— 2°. Wie een rebel het hoofd afslaat ontvangt 50 piasters. — 3°. Wie een barbaarschen muiteling levend kan grijpen ontvangt 100 piasters — 4°. Ieder die een Chineschen verrader vat ontvangt 20 piasters. — 5°. Wie er in slaagt eene groote oorlogsstoomboot te verbranden of te nemen, ontvangt eene belooning van 10,000 piasters. — 6°. Wie eene rivierstoomboot zal kunnen verbranden of nemen, ontvangt tot loon 2000 piasters.

„De invloed van zoodanige edicten doet zich te Hong-Kong en Macao gevoelen. Dagelijks verlaten Chinesche kooplieden en bedienden, welke door ongehoorzaamheid aan de Mandarijnen in ongelegenheid zouden kunnen geraken, die steden. Te Canton hebben wij eene menigte moorden, op schildwachten of soldaten gepleegd, die doorgaans buiten de verdedigingsliniën der Europesche bezetting staan, te betreuren. Verlangend zien wij dus naar de terugkeering der eskaders uit, in de hoop, dat de admiraals een krachtig middel zullen vinden, om die fanatieke Cantonnezen meer vredelievende gevoelens in te boezemen."

Slechts zeer weinige personen worden thans, op raad der geneesheeren, bij den Koning van **Pruissen** toegelaten; zelfs zoodanige uitstekende mannen, op wier omgang hij steeds sterk gesteld was, mogen hem niet bezoeken. De artsen willen namelijk, bij de nadering van den tijd op welken zijne krankte ten vorigen jare aanving, alles vermeden zien, wat den lijder meer dan hem dienstig is, zou kunnen opwekken.

Ten gevolge eener bepaalde en dringende uitnoodiging van den Keizer van **Rusland**, begeeft de Prins van Pruissen zich naar Warschau, waar hij den 25n dezer verwacht wordt, om waarschijnlijk den 28n dezer te Berlijn teruggekeerd te zijn.

Schamyl, het **Circassisch** opperhoofd, is den 11n Augustus door den Russischen generaal Mischtschenko verslagen, verloor daarbij 370 dooden, 87 paarden, een groot aantal geweren, pistolen en sabels, 14 tenten, benevens bed- en keukengereedschap en ontvlood ijlings in het gebergte. De Russen telden 14 dooden en 16 gekwetsten en hebben het dal der Schaloewzen bezet, waardoor zij een deel van dien met Schamyl verbonden Volks-stam van de overige niet onderworpen berg-volkeren afsnijden.

Volgens berigt uit **Rome** van den 8n dezer, is een aldaar onder den naam van *Raffanello* verschijnend dagblad, hetwelk zich weinig of niet met de behandeling van politieke aangelegenheden inlaat, door de Regering met schorsing der uitgifte gestraft, omdat het eenige spottende aanmerkingen over het Engelsch-Fransche bondgenootschap had gemaakt. Men vermoedde dat deze maatregel op aanzoek van het Fransche gezantschap genomen was.

De Koning van **Napels** heeft zich dezer dagen weder in het openbaar vertoond, hetgeen in geruimen tijd niet geschied was. Z. M. heeft namelijk het kerkelijke feest van Onze Lieve Vrouwe van Piedigrotta bijgewoond. Het feest, hetwelk inzonderheid door het leger gevierd wordt, is naar wensch afgeloopen.

Verscheiden **Spaansche** dagbladen klagen, dat het Ministerie O'Donnell, ten einde de bewegingspartij te believen, den invoer van Protestantsche geschriften en andere verboden boeken, die in Spanje door de Engelschen op eene groote schaal gedreven wordt, oogluikend toelaat. In antwoord hierop zegt een half-officiëel nieuwsblad van Madrid, dat het gemagtigd is om te verklaren dat een ieder, welke schuldig bevonden wordt aan zulke pogingen, om het geloof en de zeden der Spaansche Natie te bederven, naar de wet gestraft zal worden, te weten met levenslangen dwangarbeid.

Door den telegraaf ontvangt men uit Madrid berigt, dat het besluit der Koningin tot ontbinding der Spaansche Kamer van Volksafgevaardigden uitgevaardigd is. De Kamer is met den 15n dezer ontbonden, de nieuwe Volksvertegenwoordiging, welke naar herziene kiezerslijsten zal worden verkozen, moet den 1n December aanstaande bijeenkomen.

De nu ontbonden Kamer bestond meerendeels uit leden, die tot reactie en beperking der volksvrijheid overhelden; hare ontbinding was eene van de voorwaarden, waarop het gematigd-liberale Ministerie van den maarschalk O'Donnell het Bewind aanvaarde; maar sedert was er door conservatieven en reactionairen alle moeite gedaan, om de Koningin van de vervulling dier belofte terug te houden. Deze pogingen zijn niet geslaagd en het blijkt nu, dat de maarschalk O'Donnell nog het vertrouwen van H. M. bezit.

Van Hong-Kong wordt den 21n Julij geschreven, dat de Spaansche bark *Bella Carmen*, die Macao den 15n Julij verliet om naar Manilla te zeilen, na eenige uren in zee geweest te zijn, het tooneel eener vreeselijke wandaad is geworden. De Chinesche passagiers, 21 in getal, vielen op het scheepsvolk aan, doodden negen man en verwondden de overigen, plunderden vervolgens het schip, staken het in brand en verwijderden zich met de boot. Het gelukte echter de achtergeblevene schepelingen, het vuur te blusschen en de bark naar Macao te brengen.

Het onderzoek in **Turkije** naar de geldverspillingen, in de paleizen ingesteld, heeft tot de ontdekking van nog een groot aantal vroeger onbekende schulden geleid, hetwelk aanleiding tot verscheiden arrestatiën heeft gegeven; maar de Sultanes wenden haren invloed krachtig aan en reeds heeft de Sultan zich met zijne schoonbroeders verzoend.

Ten gevolge der te Jeddah voorgevallen gebeurtenissen, heeft de Onderkoning van **Egypte** verboden het bekende vers van den Koran, hetwelk aan de Mahomedanen vrijheid geeft, om de ongeloovigen te dooden en zich hunne have toe te eigenen, in de moskeën voor te lezen. Volgens de jongste berigten uit Alexandrië is aldaar een geestelijke in hechtenis genomen, omdat hij dat verbod had overtreden, waarvan de gouverneur der stad, die verkleed in de moskee gekomen was, zich zelf overtuigd had.

De **Belgische** dagbladen berigten, dat Koning Leopold van zijnen uitstap naar Zwitserland en Italië spoedig terugkomt, daar Z. M. de September-feesten te Brussel wil bijwonen. Het plan van den Minister van Binnenlandsche Zaken, om bij gelegenheid dier feesten de beste leerlingen van alle middelbare scholen des lands te Brussel te vereenigen, vindt veel bijval en heeft nog eene uitbreiding erlangd, daar de Minister alle kweekelingen der hoogescholen, die openlijke eereblijken hebben verworven, uitgenoodigd heeft om de feestelijke bijeenkomst van de scholieren bij te wonen. Het evengemelde plan geeft aan de dagbladen veel stof tot twistgeschrijf; het wordt door de conservatieve dagbladen niet alleen, maar ook door de democratische afgekeurd. Dit is naar het oordeel van den Brusselschen *Observateur* geenszins bevreemdend. „Wij kunnen ons de afkeuring der clericalen zeer wel verklaren — zegt dat liberale blad — immers op de September-feesten zal onze Natie zich een juist denkbeeld kunnen vormen van het gewigt van dat middelbare Staats-onderwijs, hetwelk door de dagbladen, die onder de leiding van de bisschoppen worden geschreven, zoo aanhoudend gelasterd wordt. Ook zal de Natie zich alsdan kunnen herinneren, hoe groote diensten het liberale Ministerie van het jaar 1847 aan Vlaanderen heeft bewezen, want benevens de jongelieden die op 's lands scholen eene beschaafde opvoeding ontvangen of voor eenig bedrijf opgeleid worden, verschijnen op de aanstaande September-feesten, voor het oog des Konings, de leerlingen van de weefscholen, welke door toedoen van den heer Rogier, de Minister van Binnenlandsche Zaken, sedert 1848 opgerigt zijn en welke de wedergeboorte van Vlaanderen bewerkt en het opgebeurd hebben uit het verval, waarin het onder clericale Ministeriën geraakt was. Kortom, het feest der Belgische schooljeugd zal een liberaal feest zijn; het is alzoo geen wonder, dat het door de clericale bladen, waarin de spijt van de bisschoppen zich lucht geeft, afgekeurd wordt.

„Maar het zal ook een constitutioneel feest zijn en daarom wordt het door onze radicale bladen met onverschilligheid of weerzin beschouwd. De vermomde voorstanders van republikeinsche beginselen kunnen niet anders dan ongaarne zien, dat zoo vele jeugdige Belgen in 's lands hoofdstad hunne hulde aan het Koningschap komen brengen; dit moet hun onwelgevallig zijn, want zij begrijpen zeer wel, dat deze gedenkwaardige dag bij al die jeugdige gemoederen een diepen en onuitwischbaren indruk zal achterlaten.

„Wij zullen eene nationale plegtigheid bijwonen, welke een waarborg voor vrijheid en orde, voor bestendigheid en vooruitgang tevens zal zijn, eene nieuwe bekrachtiging onzer schoone constitutie. Het is voor de Regering eene reden van blijdschap, dat haar plan aan de vijanden der vrijheid en aan de tegenstanders der openbare orde mishaagt. De houding van de clericale en van de radicale drukpers bewijst, dat het feest der schooljeugd een uitmuntend denkbeeld is, hetwelk goede vruchten voor het toekomstige lot onzer instellingen zal dragen."

Te Brussel is reeds van 400 personen berigt ontvangen, dat zij aldaar zullen komen om het congres tot behandeling van vraagstukken, betreffende den eigendom van lettervruchten en kunstgewrochten, bij te wonen.

Het Belgische episcopaat heeft de gebeden en liefdegiften van de geloovigen hunner diocesen ingeroepen ten behoeve der missiën in Lapland, bij de volgende aanbeveling: „Overtuigd van de belangstelling der heilige congregatie der propaganda in het werk der missiën van de Noordpool-landen en van den vurigen wensch, dien de Paus koestert ten aanzien van de ondersteuning dier veelbelovende missiën, door de aalmoezen der geloovigen, bevelen wij dit hunnen ijver zoo waardige werk met bijzonderen nadruk in de gebeden en de edelmoedigheid onzer diocesanen aan, hopende dat België eenmaal een goed aandeel moge hebben aan de gelukkige uitkomsten, die God aan de pogingen zijner zendelingen in de Noordpool-gewesten mogt gelieven te schenken."

Binnenlandsche berigten.

'sGRAVENHAGE, 18 SEPTEMBER.

Z. M. heeft benoemd: tot ontv. der reg. voor de burg. acten te Rotterdam, de heer T. Wildeboer, thans insp. der reg. en dom. van de 2e kl.; tot insp. der reg. en dom. van de 3e kl., de heer S. Bartstra, thans ontv. der reg. en dom. te Venlo; tot lid der te Rotterdam gev. comm. voor de vaart op den Rijn, den heer J. J. Kraemer; tot burgemeester der gemeente Buiksloot G. C. Fabius; tot notaris in het arrond. Dordrecht, standplaats Oud-Beijerland, mr. A. v. Weel; den heer B. P. van Dalen, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend als dir. van het postkantoor te Hulst en als zoodanig benoemd de heer K. de Lozanne.

Het heeft Z. M. den Koning behaagd, de door het Prov. Geregtshof van Gelderland, bij arrest van 4 Februarij 1857, wegens kindermoord tot 8 jaren tuchthuisstraf veroordeelde Aaltje Limkolk, algeheele kwijtscheldling van haren verderen straftijd te verleenen.

Krachtens Zr. Ms. besluit is de luit.-ter-zee 1e kl. C. T. Hackstroh, met den laatsten dezer, eervol ontheven van het bevel over Zr. Ms. schoener *Atalante* en dat bevel opgedragen aan den luit-ter-zee 2e kl. J. W. Binkes.

De *Leijdsche Ct.* schrijft 16 jl.: „Heden morgen werd het stoffelijk overschot van onzen hooggeachten burgemeester, mr. A. O. E. graaf van Limburg Stirum, op de nieuwe begraafplaats alhier ter aarde besteld. Gelijk te verwachten was, werd deze aandoenlijke plegtigheid door eene zeer groote schaar van belangstellenden bijgewoond. Aan den lijkstoet hadden vele autoriteiten en voorts een aantal vrienden en hoogschatters van den overledene zich aangesloten. Aan de begraafplaats gekomen, werd het lijk door de beambten der stedelijke secretarie en rekenkamer en door die van de stads-bank van leening verder grafwaarts gedragen. Toen het lijk in den grafkelder was neêrgelaten, hield de wethouder Stoffels eene treffende rede, in welke hij aan de verdiensten van den afgestorvene eene warme hulde toebragt. Hierna nam een der zonen des overledenen het woord op, die getroffen door de blijken van hoogachting, jegens zijn onvergetelijken vader, door de ingezetenen van allerlei stand thans op nieuw aan den dag gelegd, een hartelijk woord van dankzegging uitsprak. Allen, die wisten wat graaf van Limburg Stirum voor onze gemeente is geweest en het gewigt van zijn verlies beseften, verlieten diep getroffen deze rustplaats der dooden en door menig beweldadigde werd een dankbare traan hem gewijd."

In den avond van 23 dezer zal, bij gelegenheid van de feestelijke ôpening van het societeits-lokaal in de Rotterdamsche diergaarde, daar een harmonie-concert worden gegeven, benevens eene luistervolle illuminatie.

In de maand Februarij dezes jaars rezen in de gemeente Maasland onderscheidene klagten wegens diefstallen van eenden en ganzen, bij verschillende landbouwers. In den nacht van den 23n dier maand werden o. a. gestolen bij den kooiboer Klapwijk 40 eenden en 19 ganzen. Het vermoeden bestond reeds sedert lang tegen zekeren W. Beek, sjouwer te Hof van Delft, die in den geheelen omtrek als een befaamden wilddief bekend stond en ook reeds vroeger was vervolgd wegens verwonding van een veldwachter, van welk feit hij echter, bij het ontbreken van genoegzaam bewijs, is vrijgesproken. Eene huiszoeking bij Beek had ten gevolge dat eenige eenden ten zijnent werden gevonden, welke door de bestolene pertinent voor de zijnen werden erkend. Beek, in arrest genomen, bleef steeds zijne schuld hardnekkig ontkennen, voorgevende dezelve te hebben gevonden. De Arrondissements-regtbank te Rotterdam heeft echter vermeend, na de verklaringen der getuigen en tegenstrijdige antwoorden des beklaagden, hem te moeten schuldig verklaren en veroordeeld tot eene correctionele gevangenisstraf van twee jaren. Van dit vonnis in hooger beroep gekomen bij het Provinciaal Geregtshof in Zuidholland, heeft de heer advocaat-generaal mr. François, in de zitting van den 14n September, in eene breedvoerige adstructie, gerequireerd de bevestiging van het vonnis des eersten regters. Het Hof zal in deze zaak over acht dagen uitspraak doen.

Ter beroeping van een predikant bij de Waalsche gemeente te Delft, is door den kerkeraad het volgende zestal gemaakt: dd. Chantepié de la Saussaye, pred. te Leijden; Pierson, te Rotterdam; Gagnebin, te Amsterdam; Gerlach, te Middelburg; Perk, te Dordrecht en de candidaat Luti, hulpprediker te Leijden.

De schout-bij-nacht F. X. R. 't Hooft, adjudant van Z. M. in buitengewone dienst, heeft te Nieuwediep het bevel aanvaard over het oefenings-eskader, bestaande uit de fregatten met stoomvermogen *Admiraal van Wassenaer* en *Evertsen* en de schroefstoomschepen *Vice-Admiraal Koopman*, *Citadel van Antwerpen* en *Vesuvius*, bestemd tot het doen van kruistogten gedurende de aanstaande wintermaanden. Laatstgemelden bodem moet evenwel nog van Vlissingen in het Nieuwediep aankomen.

Uit Dalfsen wordt gemeld, dat in die gemeente (hebbende eene bevolking van meer dan 5000 zielen), van 10 Augustus tot 10 dezer en alzoo in ruim 4 weken, slechts één sterfgeval heeft plaats gehad, terwijl over een gelijk tijdvak in de maand April jl., 21 overledenen bij den ambtenaar van den burgerlijken stand aldaar zijn aangegeven.

Dezer dagen is niet te Leek een persoon gearresteerd wegens den moord bij Haulerwijk, maar, na dagvaarding over eene andere zaak dan dit feit, te Heerenveen aangekomen en terstond in verzekerde bewaring genomen zekere Hinke Ploeg; dagelijks worden er nog getuigen in deze zaak gehoord, welke, zoo men hoopt, nog al eenig licht over dien gruwelijken moord zal verspreiden.

Tot eersten spreker, in de jongste algemeene vergadering van de Gustaaf-Adolf-Vereeniging, werd, volgens de *Leipziger Zeitung*, uitgenoodigd de afgevaardigde uit Holland, de heer dr. E. B. Swalue, uit Amsterdam, die deze taak in overleg met zijn mede-gecommitteerde, de heer ds. Heldring uit Hemmen, op zich genomen had. De Evangelische grondbeginselen en het hoofddoel der Vereeniging, welke de geheele wereld omvat, werden door hem voorgesteld als geheel in Nederlandschen geest, terwijl Nederland, dat ook eenmaal vele en bange jaren om der godsdienstwil onder het kruis beleefde en doorworstelde, in velerlei opzigten betrekking en sympathie voor deze Vereeniging had. De naam van Prins Willem den Zwijger werd nevens dien van Gustaaf Adolf in gezegend aandenken geroepen. Bij eene verhoogde jaarlijksche bijdrage van *f* 1000 kon de spreker mededeelen, dat een godsdienst-vriend uit Nederland hem nog in Leipzig *f* 1000 had toegezonden, om in overleg met het hoofdbestuur te besteden, waar de nood het dringenst was en hij bood die som den Lutherschen Hongaren aan, uitsluitend voor hooger en lager onderwijs. Dit wekte bij de 8 aanwezige Hongaren eene aandoenlijke geestdrift op, die zij toen en daarna meermalen krachtig uitten.

Uit een particulier schrijven van Batavia, van den 25n Julij, wordt aan de *Prov. Utr. Ct.* 't volgende medegedeeld: „Ofschoon de bladen er hier geen berigt van zullen geven, kan ik u melden. dat van deze reede reeds den 28n eene expeditie naar Djambie zal vertrekken, op de oostkust van Sumatra. Tot die expeditie zullen behooren de stoomschepen *Groningen*, *Celebes*, *Onrust* en *Admiraal Kingsbergen*. De overste Courrier dit Dubekar zal met het opperbevel over deze flotille belast worden en daartoe waarschijnlijk zijne vlag op de *Kingsbergen* hijschen. Op deze schepen zullen ongeveer 400 man worden ingescheept, onder bevel van den majoor de Lange. De *Groningen* zou voor de kreeken gestationneerd blijven.

Op het daartoe door het bestuur van de maatschappij *Tot Nut van 't Algemeen* van Sumatra's westkust gedaan verzoek, is bij besluit van den gouverneur-generaal van 9 Aug. te kennen gegeven, dat de genoemde maatschappij, zoo als die in de overgelegde bepalingen wordt omschreven, als zedelijk ligchaam door het Gouvernement wordt erkend en toegelaten en zoo lang daarvan niet wordt afgeweken, zal blijven erkend en toegelaten; mits ook de middelen, die de vereeniging of haar bestuur zullen aanwenden tot bereiking van het voorgestelde doel, niet in strijd zijn met de wet en de staatkundige belangen der bezittingen.

De vooruitzigten der tinertsdelving zijn op Banka, ten gevolge der vele regens, bijzonder gunstig. — Den 24n Mei ll. is in het district Soengijslan, op de hoogte van Tandjong-Tedong, in stervenden toestand aangespoeld een cachelot, lang 75 voet, hoog 11 voet en breed 16½ voet.

Nopens den togt van Zr. Ms. stoomschip *Amsterdam*, kapt.-luit.-ter-zee P. A. Mathijsen, naar de zeeroovers-plaats Rioeng, op het eiland Flores, leest men in de *Javasche Courant* het volgende: „Den 3n Junij ll. vertrok het stoomschip van Makassar, nadat zich daarop hadden ingescheept de 2e luit. der infanterie F. J. W. Mekern met 50 militairen, de luit. der Maleijers te Makassar en twee van Rioeng ontvlugte slaven. De kruisboot no. 23 werd op sleeptouw medegenomen. Den 5n kwam de *Amsterdam* te Bima aan. De aldaar liggende kruisboot no. 3 sloot zich mede bij het stoomschip aan en den 7n werd de reis over Reo naar Rioeng vervolgd. In den morgen van den 9n werd in de baai van Rioeng geankerd. Voor eene onmiddellijke landing was alles gereed gemaakt en één uur na de aankomst bevonden de landingstroepen, 129 man sterk, onder bevel van den luit.-ter-zee der 1e klasse J. C. H. van de Velde, zich reeds aan den wal. De twee van Makassar medegenomen slaven werden al gidsen medegenomen. Een oogenblik na de landing vielen van achter een hoogen steen schoten, ten gevolge waarvan een inlandsch soldaat in het linkerbeen werd gewond. Terstond liet de kommandant der landingstroepen op dit punt een hevig vuur openen en den steen omtrekken, hetgeen het schieten deed ophouden; een gedeelte der inlandsche soldaten onderzocht en tirailleur de omliggende plaatsen, doch zonder resultaat. Het detachement rukte vervolgens op, voorafgegaan door den 2n luitenant der infanterie Mekern met de helft der inlandsche soldaten en tirailleur; in het midden de Europesche matrozen, onder bevel van den sergeant der mariniers C. Mortier, de matrozen der kruisbooten, benevens den officier van gezondheid 2e klasse C. F. T. Hommel en de gidsen; de achterhoede werd geformeerd door de overige inlandsche soldaten, benevens de mariniers, onder bevel van den luit.-ter-zee 2e kl. J. M. L. A. P. Wirix. De weg ging langs een smal voetpad, dat langzamerhand steiler en moeijelijker werd en door hoog gras, bosschen en steenen leidde. Het detachement rukte intusschen langzaam voort, ten einde de tirailleurs in de gelegenheid te stellen, het rerrein goed te onderzoeken. Geen vijand werd gezien, wel ontdekte men hier en daar verwoestingen, die nog kortelings geleden door brand schenen te zijn aangerigt. Voortrukkende, kwam het detachement bij eene hoogte waarop eene kampong lag, waaruit hevig werd gevuurd. Dit werd echter door een goed onderhouden vuur van onze zijde tot zwijgen gebragt, waarna de vijand, zich overal verspreidende, op de vlugt ging. Eenigen hunner werden gedood, waaronder, volgens verzekering van den gids, een der voornaamste roovershoofden. De kampong werd nu stormenderhand binnen gerukt, hetgeen door de hooge ligging en het moeijelijke terrein niet zonder inspanning gelukte. De kampong was grootendeels verwoest. Na een oogenblik halt gemaakt te hebben, viel er uit het omringende kreupelhout een hevig vuur, waardoor een inlandsch soldaat in den regterarm en de marinier 3e klasse J. van Prang in het hoofd gekwetst werden. Van onze zijde werd het vuur beantwoord, ten gevolge waarvan men van alle verdere aanvallen werd bevrijd. De kampong werd alsnu verder geheel vernield en verbrand, waarna het detachement den terugtogt aannam, thans voorafgegaan door een gedeelte inlandsche soldaten en de mariniers, onder bevel van den luit.-ter-zee Wirix, de matrozen met de gekwetsten in het midden en de overige soldaten onder den luitenant Mekern, in de achterhoede. Bij het voorbijtrekken van een ravijn werd op de voorhoede een schot gelost; het terrein werd echter door het goed onderhouden tirailleur-vuur schoon gehouden. Eenigen tijd daarna werd de achterhoede verontrust, waarbij een inlandsch soldaat aan den regterarm werd gekwetst. De achterhoede maakte daarop front achterwaarts en opende haar vuur, ten gevolge waarvan men twee van de vijanden zag nedervallen en de overigen op de vlugt gaan. De terugtogt werd verder niet gestoord. Aan het strand teruggekomen werd de plaats gezocht, waar de roovers gewoonlijk hunne praauwen bewaren. Deze werd spoedig ontdekt; men vond daar twee groote praauwen, eenige sampans, affuiten, eene menigte halsblokken voor slaven, riemen, afgewerkte stukken hout voor het bouwen van nieuwe praauwen en eenig touwwerk. Alles werd in den brand gestoken en een stuk geschut buit gemaakt. In den namiddag keerden de troepen weder aan boord terug.

Den volgenden morgen (10 Julij) deden de kruisbooten met drie gewapende sloepen van het stoomschip een onderzoek op de eilanden, in de baai van Rioeng. Op dezen togt werd alleen een oud ijzeren kanon, waarvan de tromp was afgebroken, doch, volgens verklaring der gewezen slaven, nog gebruikt werd, gevonden en medegenomen. Dienzelfden dag zette het stoomschip met de kruisbooten de reis voort; te Pota werd een tolk voor Toto ingescheept en den 12n liet het stoomschip in de baai van Toto (Gamongbaai) het anker vallen. De tolk ging, voorzien van een door den gouverneur van Celebes en onderhoorigheden uitgevaardigd manifest, waarin den Radja van Toto de opeisching der schipbreukelingen werd gedaan, met de sampan van eene der kruisbooten, van een wit vlaggetje voorzien, naar den wal, om te zien of zich iemand aan het strand zou vertoonen, die zich met het overbrengen van het manifest aan den Radja van Toto wilde belasten. De sampan werd echter met pijlen beschoten en keerde onverrigter zake naar boord terug. Den 13n Junij ging onder de witte vlag een ladings-detachement aan den wal, sterk 126 man, onder bevel van den luit. ter zee 1e klasse van de Velde, vergezeld van den kapitein der Maleijers en van den tolk van Pota. Geene gelegenheid ziende om het manifest te verzenden, rukte het detachement naar Toto op. Aan de plaats gekomen waar vroeger de kampong stond en waar nu alleen eene pendoppe werd gevonden, waarvan eene witte vlag woei, zag men eenige mannen te paard, die gereed schenen om zich, bij de minste voorwaartsche beweging, te verwijderen. De tolk van Pota ging alleen vooruit om met die menschen te spreken, terwijl hij tevens het manifest medenam, waarvan hem de inhoud was medegedeeld. Een der mannen te paard kwam hem te gemoet en nam het manifest in ontvangst, waarmede hij vervolgens naar zijne makkers terugkeerde en het hun overgaf, doch blijkbaar konden zij het niet lezen. Zij schenen echter de bedoeling te begrijpen, hetgeen werd opgemaakt uit het gesprek, dat daarop tusschen een hunner en den tolk plaats vond. Deze gaf den tolk te kennen, dat zij geen slaven meer hadden en die dus niet konden uitleveren, dat zij den vorigen keer alles hadden verloren en thans vergiffenis vroegen, want dat zij de schipbreukelingen van de *Kaproetan* niet konden geven en ook niet wisten waar zij waren; het manifest gaf hij den tolk terug, omdat niemand hunner het kon lezen; het manifest werd echter aan een boom bevestigd, opdat men hetzelve, na het vertrek van het detachement, in bezit zou kunnen nemen en door anderen doen vertolken. De terugtogt werd daarop aangenomen, doch langs een anderen weg. Op dezen togt werden eenige personen te paard ontmoet, waarmede de tolk wenschte te spreken. Die personen groeiden spoedig tot een tiental aan, door wie de tolk plotseling werd aangegrepen en verwond. Dit verraad werd echter streng gestraft; een goed gerigt vuur deed drie of vier hunner dood van de paarden vallen, de tolk werd bevrijd en de overigen gingen op de vlugt. De witte vlag liet men nu niet langer waaijen, maar men schoot elken vijand neder, die op den weg naar het strand werd ontmoet of gezien. Een dertigtal vijanden werd gedood en gekwetst. Het detachement keerde vervolgens naar boord terug en den 14n werd de terugreis naar Makasser aangenomen, alwaar men den 17n Junij weder ten anker kwam."

Stedelijke berigten.

Z. K. H. de Prins van Oranje heeft gisteren weder aan de zitting van den Raad van State deelgenomen.

Den 20n dezer zal Z. K. H. den Prins van Oranje de dienst-correspondentie aanvaarden van kommandant der reserve-brigade, terwijl de luit.-generaal Duijcker van dien dag af de dienst-correspondentie zal voeren en de functiën waarnemen van inspecteur der infanterie.

Heden middag heeft Z. K. H. de Kroonprins aan de leden van den Hoogen Raad, van het Prov. Geregtshof in Zuidholland en van de Arrondissements-regtbank alhier, audientie verleend.

Naar men verneemt bestaat bij de heeren officieren der reserve-brigade het voornemen, om Z. K. H. den Prins van Oranje, als hunnen generaal-majoor, een diner aan te bieden.

Naar men verneemt zullen HH. KK. HH. de Prins van Oranje en Prins Hendrik der Nederlanden in de volgende week naar het Nieuwediep vertrekken, om het eskader te inspecteren, hetwelk, onder het bevel van den vice-admiraal 't Hooft, van daar naar de Middellandsche Zee zal vertrekken.

Z. K. H. Prins Hendrik is gisteren morgen uit deze residentie naar Rotterdam vertrokken.

Nadat HH. KK. HH. de Prinsessen Frederik en Maria Woensdag avond van *Bakkershagen* naar Pruissen zijn vertrokken, heeft Z. K. H. Prins Frederik zich gisteren morgen ten ruim 10 ure mede naar Berlijn begeven.

Gisteren avond werd aan den heer burgemeester, jhr. mr. F. G. A. Gevers Deijnoot, wegens zijne benoeming tot ridder der orde van den Nederlandschen Leeuw, door het muziekcorps van de dienstdoende schutterij, alsmede aan den heer F. Dunkler, ten gevolge zijner benoeming tot ridder der orde van de Eikenkroon, door het muziekcorps van het regement grenadiers en jagers, eene luisterrijke serenade met fakkellicht gebragt, welke door eene talrijke menigte werd bijgewoond.

Eergisteren middag ten 2 ure heeft de afdeeling 's Hage, der vereeniging het *Metalen Kruis*, eene vergadering gehouden in de groote zaal der societeit *de Vereeniging*, daartoe sierlijk gedecoreerd, waarin onder anderen besloten is Z. K. H. den Prins van Oranje het eere-lidmaatschap aan te bieden. Des avonds hebben de leden zich wederom in gemelde societeit vereenigd, waar de tuin en zalen prachtig verlicht waren.

Onze stadgenoot, de heer P. de Meijer, is op de provinciale tentoonstelling van nijverheid te Dordrecht, met de eerste medaille, voor door hem ingezonden zilveren voorwerpen, bekroond en aan onzen verdienstelijken stadgenoot, den heer E. Spanier, litograaf van Z. M. den Koning, is op dezelfde tentoonstelling eene zilveren medaille toegekend, voor door hem vervaardigde en aldaar geëxposeerde kunstwerken.

Programma van de morgen middag, door het muziekcorps van het regement grenadiers en jagers, voor de Societeits-tent in het Bosch, uit te voeren muziekstukken: no. 1. Marche sur des motifs de l'opéra l'Etoile du Nord, Dunkler; 2. Ouverture de l'opéra les Français en Espagne, Alex. Fesca: 3. Souvenir de l'opéra les Amours du Diable, Lemaire; 4. Air de Macbeth; 5. Ouverture Ruy Blas, Mendelssohn; 6. Gille Ravisseur, opéra de Grisar, fantaisie, Dunkler; 7. Feestmarsch, Dunkler.

Heden middag ten 3 ure, heeft aan de zwemschool aan het Kanaal alhier, een wedstrijd plaats gehad van de leerlingen dier school.

Burgerlijke Stand.

16 SEPTEMBER.

BEVALLEN. G. H. F. van der Werff, geb. Huijgens, d.; E. G. Kok, geb. Koelega, d.; G. W. Bieschel, geb. Nepper. z.; H. Besnard, geb. van Heeswijk, z.; J. M. C. Mooijman, geb. Soeter, z.; M. W. A. Heijmann, geb. Vijverberg, z.; C. Ros, geb. van der Harst, d.; C. C. Guffens, geb. Asman, d.; A. Kemp, geb. Vogel, z.; J. M. Heidt, geb. Haring, z.; A. E. Allard, geb. Arbou, d.

OVERLEDEN. A. B. Aarts, d., 7 m.; C. Zwankhuizen, echtg. van W. Wilijnsch, 43 j.; C. F. Miog, z., 7 m.; W. Collet, jd., 71 j.; G. J. Kolenbrander, d., 6 m.; H. van der Burgh, wedr. van M. C. Engel, 89 j.; C. Looijen, jm., 63 j.; H. C. van der Maesen, z., 1½ j.; P. Tuit, jm., 27 j.; A. Noordanus, jd., 24 j.; J. C. van Deutekom, z., 4 m.; M. de Wind, z., 1½ j.

EERSTE HUWELIJKS-AFKONDIGING. - ZONDAG, 19 SEPTEMBER.

J. van Praag, Bz., 47 j., wedr. van R. Levij, met R. Andries, 31 j.; L. G. Nijman, 47 j., met M. J. Hartwich, 40 j., wed. van W. C. Regouw; J. C. Engelen, 27 j., met E. J. M. Ekkart, 23 j.; C. Leder, 26 j., met M. E. Hulst, 20 j.; A. Kuijer, 23 j., met J. M. C. Brinkman, 20 j.; A. J. Kranenburg, 30 j., met G. Kooper, 20 j.; P. van der Straaten, 52 j., laatst wedr. van J. C. van den Brink, met G. Broekman, 43 j., wed. van D. Meijer; J. Holterman, 36 j., met C. Berkhout, 43 j., wed. van H. van Dorrestein; L. C. Schuilenburg, 31 j., wedr. van M. C. van Munster, met J. A. W. van Munster, 25 j.; W. A. van der Spek, 21 j., met M. H. van der Eijk, 20 j.; A. Hardij, met J. J. Blok, wed. van J. J. Calvelage; J. F. Schudelaro, 26 j., met W. H. Franken, 34 j., wed. van B. A. Poppee; A. Koster, 23 j., met S. C. Blanscher, 19 j.; W. H. Mulder, 40 j., met M. Baatenburg, bijna 33 j.

236e Staats-Loterij. - Prijzen à *f* 100 en daarboven.

VIJFDE KLASSE. ZEVENDE EN ACHTSTE TREKKING.

No. 5708 *f* 10,000; no. 2060, 6454, 6813, 7230, 7570, 16166, 16216, 17634 en 19523, ieder *f* 1000; no. 2836, 8373, 15066, 16968 en 19178, ieder *f* 400; no. 2539, 5152, 6740, 6847, 7328, 7895, 8305 en 17914, ieder *f* 200; no. 33, 2067, 4570, 5340, 6555, 7646, 7873, 9414, 9478, 10291, 10309, 10682, 14302, 15234, 16112, 16338, 16477, 16513 en 17603, ieder *f* 100.

Publieke vermakelijkheden.

Théâtre Royal Français, Lundi, 20 Septembre, 7 heures:

LES FOLIES DRAMATIQUES, bouffonnerie en 5 actes.

LA FAVORITE, opéra en 4 actes.

SCHIEDAM, 17 September.

Moutwijn,	het Ned. vat zonder fust	*f* 16.50,	zonder de belasting
Jenever,	„ „ „ „ „	- 22.—,	„ „ „
A. proef,	„ „ „ „ „	- 23.25,	„ „ „

Gedrukt bij J. A. DE LA VIETER, Drukker en Uitgever.